

УДК 37.091:[005.336.2:629.5]

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД
ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ІЗ СУДНОВОДІННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ**

М.О. Мусоріна

здобувач,

Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

У статті узагальнено педагогічний досвід організації процесу формування базових компетентностей із судноводіння в процесі профільного навчання. Опрацьовано жорсткі, кількісно і якісно обґрунтовані, регламентовані вимоги ІМО (міжнародної морської організації), які підсилюють потребу в обов'язковій широкодіапазонній підготовці фахівців, зокрема в умовах профільного навчання старшокласників у загальних навчальних закладах.

Ключові слова: старшокласники, базові компетентності, судноводіння, профільне навчання, вимоги ІМО, підготовка судноводіїв, специфіка професійної діяльності судноводіїв, безпека судноплавства, англомовна технічна компетентність.

Надзвичайно велика кількість і різноманітність державних та міжнародних вимог щодо забезпечення безпеки на судах, які відрізняються багатьма параметрами підсилює проблему та вказує на необхідність здійснення неперервного підвищення базових компетентностей судноводіїв. З часом означені вимоги підсилюються новими потребами практичної дійсності, а тому всі морські країни зобов'язані нівелювати невідповідності у системах освіти.

Як відомо, ІМО також постійно приймає нові директиви, установки та нормативні акти, що за своєю сутністю спрямовуються на підвищення безпеки. Це в свою чергу породжує або підсилює питання підвищення рівня знань судноводіїв в області англійської мови, розв'язання якого також можна розпочати в умовах профільного навчання в загальних навчальних закладах. До того ж жорсткі, кількісно і якісно обґрунтовані, регламентовані вимоги, які строго прописані морськими конвенціями і резолюціями, постійно змінюються та доповнюються в умовах технологізації морських галузей та автоматизації діяльності екіпажів. Вони також підсилюють потребу у обов'язковій широкодіапазонній підготовці, зокрема в умовах профільного навчання старшокласників. Для майбутніх судноводіїв організація профільного навчання в загальних навчальних закладах надає можливість постійного підвищення професійного конкуренто спрямованого рівня, системного оновлення і корекції їхньої професійної підготовленості у неперервних умовах оновлення технічного потенціалу та матеріального оснащення морської галузі. Наголосимо, що для судноводіїв, більше ніж для інших фахівців морських спеціальностей, є обов'язковою «ступінчаста підготовка, починаючи з посад практикантів (кадетів), матросів, стажерів та осіб судноводійного командного складу різних рівнів» [9, с. 45], яка включає формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання. Профільне навчання є пропедевтичним етапом професійної підготовки шляхом поглиблення, розширення і оновлення професійних знань, умінь і навичок.

Мета роботи: узагальнити педагогічний досвід організації процесу формування базових компетентностей старшокласників.

Структура навчання формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання передбачає можливість започаткування особистого портфоліо кожного учня, а саме набуття здатностей виконувати додаткові завдання та обов'язки в межах своєї спеціальності. Одним із завдань формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання є підготовка учнів до самостійного навчання впродовж усього життя. Сформуванню такої якості означає озброїти учня навичками й вміннями самостійної діяльності, навчити його самостійно поповнювати, уточнювати, критично переоцінювати свої технічні знання з метою їх подальшого розвитку та використання в професійних інтересах. У зв'язку з викладеним вище, актуальною стає проблема формування у слухачів навичок та умінь самостійної роботи з іншомовним текстовим матеріалом технічного змісту.

Слід зауважити, що методом навчання називають спосіб організованої, взаємопов'язаної діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу (викладачів та курсантів), яка спрямовується

на вирішення освітніх завдань (М. Алексюк, Б. Ананьєв, Ю. Бабанський, В. Бондар, Л. Виготський, В. Давидов, П. Гальперін, Л. Занков, О. Савченко, М. Скаткін А. Леонтєв, І. Лернер, М. Махмутов, В. Паламарчук, І. Підласий, С. Рубінштейн та ін.). Частковим явищем методу навчання є прийом навчання, який цілеспрямовано застосовується, наприклад, для активізації уваги курсантів, підготовки до самонавчання, формування уміння самостійної роботи. Розпізнають категоріальний розподіл методів навчання, зокрема, за [7] (Мал. 1): дидактичними завданнями, що потребують розв'язування на відповідному етапі процесу навчання (М. Данилов, Б. Єсіпов); джерелами передавання та природою сприйняття інформації (С. Петровський, Е. Талант); характером пізнавальної діяльності (М. Скаткін, І. Лернер) та на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань.

Інтеграційним поштовхом до появи та розвитку традиційних та інноваційних методів стає прогрес у науці, техніці, інформатизації та технологізації суспільства. У розробленні системи, а саме виборі методів профільного навчання зі спрямуванням на формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння надалі будемо керуватись вище викладеними досвідом науковців та науковими позиціями Ю. Бабанського, що пропонує вирізняти три інтегровані групи методів навчання, кожна з них передбачає, у свою чергу, розгалуження на кілька класифікацій.

За дидактичними завданнями, що потребують розв'язування на відповідному етапі процесу навчання (М. Данилов, Б. Єсіпов)	оволодіння знаннями
	формування умінь і навичок
	застосування отриманих знань, умінь і навичок
За джерелами передавання та природою сприйняття інформації (С. Петровський, Е. Талант)	словесні
	наочні
	практичні
За характером пізнавальної діяльності (М. Скаткін, І. Лернер)	пояснювально-ілюстративні
	репродуктивні
	проблемного викладу
	частково-пошукові
	дослідницькі
На основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань	індуктивний
	дедуктивний
	традуктивний
	аналітичний
	синтетичний
	порівняння
	узагальнення
	конкретизації
виділення головного	

Мал. 1. Категоріальний розподіл методів навчання

В основу виокремлених груп дидакт покладає (Мал. 2) [5]: організацію та реалізацію навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання і мотивацію навчально-пізнавальної діяльності; контроль і самоконтроль навчально-пізнавальної діяльності. На підставі з'ясованого та викладеного системою профільного навчання зі спрямуванням на формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння повинна враховуватись специфіка професійної діяльності судноводіїв: певний ризик для життя, неперервні масштабні зміни на ринку праці, динамічний інноваційний розвиток технічного оснащення, що спричиняє постійне поповнення глосарію з англійської мови тощо.

Мал. 2. Групи методів навчання (за Ю. Бабанським)

Обов'язковість підвищення рівня знань з англійської мови в технічній галузі, вказує на потребу систематизації мовленнєвих спрямувань [10; 1; 4]. Привертає увагу їх розподіл на три класи, здійснений Р. Робінсон [3]: англійська мова для спеціальних цілей (*англ.* English for Specific Purposes – ESP); навчальних/академічних цілей (*англ.* English for Academic Purposes – EAP); для професійних цілей (*англ.* English for Occupational Purposes – EOP).

Услід за О. Демченко, ми будемо вживати термін «англійська мова для морських цілей» (*англ.* English for Marine Purposes – EMP). Відомі фахівці цього лінгвістичного напрямку (A. Glover, E. Johnson, D. Kalogjera, B. Pritchard, P. Strevens, P. Trenkner, F. Weeks) вважають, що з мовознавчої позиції цей різновид мовлення відноситься до професійно орієнтованої англійської мови, що рекомендована морським товариством до використання фахівцями морської галузі [5]. Узагальнюючи думку дослідників конкретизуємо, що EMP використовується у морському середовищі [2] в процесі судноводіння у морському середовищі (на борту судна, в порту тощо) при обміні радіотелефонними чи електронними повідомленнями тощо.

Питання різниці між EGP (англійської для загальних цілей) та ESP (англійської для спеціальних цілей) було вирішено в літературі, в теорії та на практиці. Hutchinson і Waters стверджують, що немає жодної різниці між ними в теорії; проте, є величезна різниця у практиці. ESP відрізняється від EGP в тому сенсі, що вивчені слова і речення предмету відносяться до конкретної області чи дисципліни. У нашому випадку Навігація, Морська інженерія та предмети/теми належать до загальної англійської та загальної морської англійської. Базові підходи та принципи розробки навчальних матеріалів мають наступне значення: а) оригінальні джерела матеріалів та їхня мінімальна адаптація; б) лінгвістичний аналіз використовується для представлення та пояснення професійних понять та фактів; в) розширення навичок студентів включає пошук різних джерел інформації з предмету: підручники різних авторів, Інтернет, додаткові матеріали; г) розширення матеріалів для студентів з різних мовних професійних рівнів.

Спеціалісти з MET (Морська освіта та підготовка) розробили «Критерій оцінювання морської англійської STCW» (C. Cole, P. Trenkner), який включає дескриптори рівнів компетенцій ME тільки для співробітників. Студенти 1-го та 2-го років MET не відносяться до них. Так, морська англійська для початківців залежить від стратегії відділів ESP та доступності сучасних навчальних матеріалів. Як було вказано раніше, «рання спеціалізація» – це методологічний принцип, який припускає можливість об'єднання ESP та EGP для ME початківців для удосконалення мови студентів.

Детальні та глибокі дослідження теоретичних основ та практичного досвіду навчальних закладів морського профілю переконливо доводять, що ефективне виконання професійних завдань судноводіями може бути вирішене за умови сформованості ключових компетентностей. Випускники морських навчальних закладів повинні на високому рівні застосовувати EMP під час здійснення службових обов'язків, з метою забезпечення безпеки судноплавства. Це, у свою чергу, спонукає до розроблення системи наукових, взаємопов'язаних профільно та особистісно-зорієнтованих підходів, цілепокладанням якої є формування англійської технічної компетентності – знань, умінь та навичок в технічній галузі та мовленнєвій площині – розвитку колінарних співнаправлених векторів: компетентності в галузі техніки та іншомовного спілкування.

У розробленні авторської автентичної системи слід передбачати спрямованість на розвиток професійних якостей особистості, потребу постійного творчого пошуку, накопичення іншомовних технічних знань, їх самостійного використання у професійній діяльності. Одним зі підходів до рішення окресленої проблеми є активізація творчої діяльності старшокласників через створення відповідного науково-дослідницького середовища, в якому відповідний рівень базових компетентностей із судноводіння досягається лише за умов, коли виникає і реалізується потреба їх вмотивування до професійного вибору та самовдосконалення. Отримані учнями ЗУН, прогресивні зміни в його розвитку, з одного боку, стануть результатом їх різнопланового ділового спілкування, з іншого – продуктом їх навчально-пізнавальної і творчої діяльності. Науково-практичною основою дослідження формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання можуть бути процесуальні підходи, які відображають структуру й динаміку діяльності судноводіїв, у тому числі потреби та цінності, тобто творчий, праксиологічний аспект їх підготовки [17, с. 108] (Табл. 1).

Таблиця 1.

Взаємодія організаційно-процесуальних і особистісних структур у процесі професійної підготовки студентів (за О. Дягілевою) [17, с.109].

Зовнішня організаційно-процесуальна структура	Внутрішня структура якостей особистості
1. Профорієнтація, базова професійна освіта (мета і результат: інтерес до професійної діяльності)	а) мотивація оволодіння професією; б) профвідбір: знання, уміння, навички; в) здібність до певного виду діяльності.
2. Спеціальна і фахова підготовка (мета й основний результат: нова якість – компетентність)	а) компетентність: знання, уміння, навички; б) інтерес і потреба у творчій діяльності; в) формування творчого професійного мислення; г) естетичні почуття, смаки, ідеали.
3. Діалогова взаємодія-спілкування в системі «викладач-студент» (мета й основний результат: установка на самопізнання і самовдосконалення)	а) установка на створення позитивного емоційного фону навчально-виховного процесу; б) потреба у самовдосконаленні; в) установка на самопізнання, рефлексія знань і досвіду.
4. Практика (результат: установка на розвиток професіоналізму)	а) самоактуалізація, самопізнання, самоідентифікація, установка на професійну діяльність; б) рефлексія знань і досвіду; в) емпатія і відчуття відповідальності.
5. Самостійна творча діяльність у контексті теорії тендеру (результат: високий рівень професійної культури, професіоналізму і установка на неперервну професійну освіту)	а) розвиток професійної майстерності; б) розвиток професійної рефлексії; в) реалізація професіоналізму в підприємницькій діяльності; г) лідерство.

Апріорі фахові компетентності майбутнього судноводія потребують обов'язкової практичної й тренажерної підготовки. Саме тому навчальне середовище загальних навчальних закладів повинно включати сучасне технічне обладнання, наприклад, навчальні технічні лабораторії, тренажерні бази тощо.

Зазначене підсилюється положеннями «Загальних вимог до присвоєння звань і процедура присвоєння звань особам командного складу морських суден», які декларують, що «особи командного складу морських суден під час підтвердження звання та присвоєння чергового звання (за винятком присвоєння чергового звання протягом одного року після закінчення схваленого морського вищого навчального закладу) проходять підготовку за відповідною програмою післядипломної освіти (підвищення кваліфікації) у схвалених морських вищих навчальних закладах третього або четвертого рівня акредитації» [1].

Документ укріплює ідею про те, що у програмах профільного навчання старшокласників першочерговим є врахування змінності та динаміки національних та міжнародних вимог щодо безпеки судноплавства і різних удосконалень стандарту компетентності, який визначає Кодекс ПДНВ. Одеська національна морська академія має найсучаснішу навчально-тренажерну базу, унікальні лабораторії з порятунку на воді, з роботи з великоваговими вантажами, боротьби з

пожежами і кріплення контейнерів, в яких кожен курсант має можливість отримати необхідні фахові навички. Потужним підсиленням цього напрямку є створення чотирьох Інтернет-кабінетів дистанційного навчання, спеціалізованої лабораторії електроприводу й електротехніки та тренажера ЕКДІС «Капітанський місток» тощо [14]. У свою чергу, з метою поліпшення якості підготовки морських фахівців Херсонська державна морська академія активно залучає іноземних роботодавців до участі у розробці навчальних програм, плануванні та організації проходження практики, вирішенні питань щодо надання першого робочого місця та забезпечення гарантії кар'єрного зростання.

Позитивні результати отримано від спільної діяльності з компанією Marlow Navigation, німецьким державним інвестиційним фондом DEG, Бременським університетом прикладних наук, Академією шведського клубу, Міжнародним морським тренажерним трестом, індійською компанією з виробництва тренажерів Applied Research International, ірландською компанією-виробником тренажерів з безпеки SEFtec. «Важливою складовою координації інтересів академії та іноземних партнерів є створення спільної з компанією Marlow Navigation навчально-методичної лабораторії на базі сучасного судна WARNOW JUPITER. Ця лабораторія допомагає колективу академії відпрацьовувати безпосередньо з роботодавцями змістову частину теоретичної і тренажерної підготовки курсантів академії до виробничої діяльності на судні» [13].

Необхідність максимального дотримання міжнародних та національних стандартів щодо рівня кваліфікації персоналу морських, річкових та маломірних суден також підсилює вимоги до навчально-тренажерних закладів, «які повинні організувати свою діяльність відповідно до вимог міжнародних конвенцій, кодексів, та національних нормативних документів, які стосуються безпеки судноплавства» [15].

Навчання з професії «Судноводій малотоннажного судна» включає предмети загально-професійної підготовки, професійно-теоретичної підготовки (основи судноводіння, морська практика, організація служби на судах і забезпечення безпеки мореплавання, боротьба за живучість суден і особисте виживання на морі, охорона навколишнього середовища, морехідні прилади та інструменти, двигуни внутрішнього згорання та допоміжні механізми і їх експлуатація, технічні засоби судноводіння, теорія і устрій судна, електротехніка і електрообладнання суден, охорона праці) та професійно-практичну підготовку [11]. В Україні підготовка судноводіїв у вищих навчальних закладах морського спрямування здійснюється за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями [12] (Табл. 2).

Таблиця 2. Напрямок та спеціальності, за якими здійснюється підготовка судноводіїв

Напрямок	Спеціальність
1003 Судноводіння і енергетика суден	Судноводіння 5.100203 6.100300 7.100301 8.100301
	Експлуатація суднових енергетичних установок 5.100302 6.100300 7.100302 8.100302
	Експлуатація енергетичних установок на морських і внутрішніх водних шляхах Судноводіння та експлуатація морських рибпромислових суден 5.100303
	Технічне обслуговування суднових енергетичних установок 100305

Сучасними дидактами ще не вироблено стратегії щодо рішення ряду задач: «коли треба розпочинати навчання майбутніх фахівців морського флоту, їх професійного мовлення і професійно орієнтованого спілкування – на початковому чи наступних етапах вивчення ними курсу іноземної мови; яким чином у змісті навчального курсу іноземної мови повинні поєднуватися спеціальна (морська) й побутова тематики; який характер мусить носити навчання усної професійної іншомовної лексики з опорою на раніше вивчений мовний матеріал соціально-побутової, суспільної та соціокультурної сфер комунікації; якими повинні бути основні схеми взаємодії викладача з майбутніми фахівцями морського флоту в межах реалізації засад комунікативного підходу до вивчення іноземної мови» [8; 11].

Проведені нами дослідження показують, що, не зважаючи на багатоаспектність та різнобічність досліджень та практичного досвіду наукових робіт, в яких висвітлюються особливості підготовки майбутніх судноводіїв, багато проблем в цій площині залишились поза

увагою. Нерозв'язаними та не з'ясованими до кінця залишаються проблеми, які породжуються постійно змінними вимогами до професійних компетентностей судноводіїв, динамікою умов їхньої професійної діяльності. Вони породжуються суперечностями між: міжнародними вимогами щодо здатності судноводіїв здійснювати професійну діяльність в умовах тісних інтернаціональних зв'язків та відсутністю методик, спрямованих на неперервну підтримку та підвищення рівня формування базових компетентностей із судноводіння; суспільним запитом на конкурентоздатних судноводіїв з високим рівнем технічної культури і недостатньою спрямованістю процесу підготовки старшокласників на формування базових компетентностей із судноводіння; визнанням важливості модернізації системи формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання та нерозробленістю цілісного підходу до її реалізації.

Потребується розроблення моделі неперервної підготовки фахівців такого рівня, розпочинаючи цей процес, уже в загальних навчальних закладах або на профільних курсах чи спеціальних школах для старшокласників. Така модель має бути адаптованою, гнучкою та відкритою із врахуванням можливості її трансформації та інтеграції навчальних предметів і дисциплін, а також потреб майбутніх судноводіїв у використанні інноваційних досягнень міжнародного судноплавства. Варто зазначити, що її побудова потребує глибокого переосмислення змісту фундаментальних та професійно-орієнтованих знань; застосованих засобів та форм навчання; методик формування готовності (здатностей) учнів (слухачів), їх практичної реалізації та професійної компетентності. Вбачається потреба розроблення науково-педагогічного підґрунтя цього процесу та виявлення педагогічних умов формування базових компетентностей старшокласників із судноводіння в процесі профільного навчання.

1. 24x7 Learning – eLearning in India, eLearning in Bangalore, largest eLearning implementation in India, Solutions, Enterprise Solutions, Academic Solutions, LMS, Technology, Implementation, Services, Consulting, Consultation, Implementation Services, Products, Enable, Largest, eLearning, outsourcing, customized solutions, content, global markets, global markets, globally, Enterprises, Platform, Management Platform, Managed, Academic Solutions, Education Institutions, Red Herring, Asia, Digital Learning – 2009. – [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.24x7learning.com/methodology.html>
2. Blended_learning_contract_trainer_it_trainer_trainer_delivery_ilt_123.aspx Blended Learning Consulting / Consulting for Results. – February 2008. – [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.seeoursite.org/consulting4results/blended_learning_consulting.htm
3. Robinson P. ESP today: A Practitioner's Guide / P. Robinson. – Hemel Hempstead: Prentice Hall International (UK) Ltd, 1991, xii + 146 pp.
4. Sailors and Marine Oilers. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.myplan.com/careers/sailors-and-marine-oilers/requirements-53-5011.00.html>
5. Андриенко А. С. Развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности студентов технического вуза : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А. С. Андриенко. – Ростов-на-Дону, 2007. – 26 с.
6. Гуренкова О. В. Формування екологічної компетентності майбутніх фахівців водного транспорту в умовах кредитно-модульної системи навчання. Дис... на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 / О. В. Гуренкова // Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. – К., 2009. – 23 с.
7. Жук Ю. О. Теоретико-методологічні проблеми формування інформаційного освітнього простору України / Ю. О. Жук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ime.edu-ua.net/em3/emg.html
8. Зайцева И. В. К вопросу о формировании иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции у студентов неязыковых специальностей / И. В. Зайцева // Развитие иноязычной компетенции студентов университета неязыковых специальностей. – Оренбург : Оренбургская электронная библиотека, 2007. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://artlib.osu.ru/konf07/30.pdf>
9. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення // Головна. Педагогіка. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/322/84/>
10. Олійник В. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті. Проект В. В. Олійника. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Інформаційні науки / В. В. Олійник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dlearning.in.ua/ku/umo2>
11. Підготовка судноводіїв, багермейстерів. Освітньо-професійна програма підготовки молодшого спеціаліста-судноводія та область його професійної діяльності. Сайт Морехідній коледж технічного флоту Національного університету «Одеська морська академія» // Описание Судоводительской специальности. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.omctf.od.ua/about_sudvod.html

12. Про Міжнародну морську організацію Із сайту МЗС України. – Головна. Представництво при ІМО / Про Міжнародну морську організацію. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.mfa.gov.ua/ua/ukraine-imo/about-imo>
13. Роменський О. В. Формування іншомовної комунікативної компетентності моряків крізь призму міжкультурної комунікації / О. В. Роменський // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2014. – Вип. 2. – С. 53-57.
14. Співаковський О. В. Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають зробити управління ефективним : методичний посібник / [О. В. Співаковський, Д. Є. Щедросьєв, Я. Б. Федорова, Н. М. Чаловська та ін.]. – Херсон : Айлант, 2006. – 356 с.
15. Ткаченко Л. Комунікативна компетенція студентів – запорука професійного успіху / Л. Ткаченко // Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України : зб. наук. ст. учасників Всеукр. наук.-практ. конференції. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 583 с.
16. Укрморрічінспекція вживає заходів для підвищення якості підготовки членів екіпажів морських, річкових суден та судноводіїв малих/маломірних суден / Сайт Державної інспекції України з безпеки на морському та річковому транспорті Укрморрічінспекція. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sismit.gov.ua>
17. Яцишин Н. П. Професійно-педагогічна підготовка вчителів у Великій Британії (90-і роки ХХ століття): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Н. П. Яцишин ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1998. – 17 с.

Мусорина М. О. Педагогический опыт формирования базовых компетентностей по судовождению в процессе профильного обучения.

В статье обобщен педагогический опыт организации процесса формирования базовых компетенций по судовождению в процессе профильного обучения. Обработаны жесткие, количественно и качественно обоснованные, регламентированные требования ИМО (международной морской организации), которые усиливают потребность в обязательной широкодиапазонной подготовке специалистов, в частности в условиях профильного обучения старшеклассников в общеобразовательных учебных заведениях.

Ключевые слова: *старшеклассники, базовые компетентности, судовождение, профильное обучение, требования ИМО, подготовка судоводителей, специфика профессиональной деятельности судоводителей, безопасность судоходства, англоязычная техническая компетентность.*

Musorina M. O. Pedagogical Experience of the Formation of Basic Competencies on Navigation in the Process of Profile Training.

In this article we have summarized the teaching experience of the process of the formation of high school students' basic competencies on navigation during profile education. We have processed hard, quantitatively and qualitatively justified, regulated requirements of that IMO are strictly prescribed by the maritime conventions and resolutions, and which are constantly amended and supplemented in terms of marine branches and the automatization of the crew activities of they reinforce the need for mandatory wide-ranged training, particularly in conditions of profile training of senior pupils at secondary schools.

Key words: *high school students, basic competence, navigation, profile training, the requirements of IMO, training of navigators, the specificity of professional activity of navigators, navigation safety, English-speaking technical competence.*

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Плахотнік О.В.